

Vlaanderen
is erfgoed

Beschermingsdossier

Grafheuvelgroep in Mol (Postel)

Archeologische site

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Beschermingsdossier:

Grafheuvelgroep in Mol (Postel), Bergeyksedijk zonder nummer-
archeologische site

INHOUDELIJK DOSSIER

Dossiernummer: 4.001/13025/101.1

Erwin Meylemans

9/11/2017

INHOUDSTAFEL

1.	Beschrijvend gedeelte	4
1.1.	Situering	4
1.2.	Historisch overzicht	4
1.3.	Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken.....	5
1.3.1.	Het geomorfologische kader	5
1.3.2.	De historisch- cartografische bronnen	5
1.3.3.	De analyse van het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen	5
1.3.4.	Visuele terreininspectie en booronderzoek	6
1.3.5.	Evaluatieonderzoek van heuvel 1	6
1.4.	Fysieke toestand van het onroerend goed	7
2.	Evaluerend gedeelte	7
2.1.	Evaluatie van de erfgoedwaarden	7
2.2.	Motivering van het type bescherming.....	8
2.3.	Motivering van de afbakening van de bescherming	8
2.4.	Juridische toestand	8
2.4.1.	Onroerend Erfgoed:	8
2.4.2.	Ruimtelijke Ordening:	8
3.	Beheersvisie	8
3.1.	Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed	8
3.2.	Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed.....	10
3.3.	Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed	10
4.	Bronnen	10
5.	Bijlagen bij het inhoudelijk dossier	11
5.1.	Omgevingsplan bij de bescherming	11
5.2.	Fotobijlage	11

1. BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1. Situering

De site bevindt zich in de gemeente Mol, deelgemeente Postel, ongeveer 2km ten noordoosten van de abdij van Postel, aan de 'Bladelse Heide' (fig. 1; 2). De zone maakt deel uit van het historische domein van de abdij.

1.2. Historisch overzicht

In de buurt van de abdij van Postel werden in het verleden verschillende grafheuvels uit de metaaltijden onderzocht (De Laet 1954; Meex 1976; Van Impe 1976). Een eerste is ongeveer 500m ten noorden van de abdij van Postel gesitueerd, en ongeveer 1,5km ten zuidoosten van de grafheuvelgroep die het onderwerp is van dit dossier. Een andere grafheuvel (de 'heuvel in 't Perk') was gesitueerd ongeveer 700m ten westen van de grafheuvelgroep. Op deze locatie worden door de toenmalige onderzoekers het bestaan van een twintigtal andere grafheuvels vermeld. Dit wordt echter niet bevestigd door de analyse van het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen (cf. *infra*).

Naast deze grafheuvels werden door V. Vandekerchove eveneens sporen van zogenaamde 'Celtic Fields' herkend in de omliggende akkers (Vandekerchove 1987). Dit wordt wel bevestigd middels het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen (cf. *infra*).

Pollenonderzoek op veensequenties in het gebied van de 'Moeren' enkele kilometers naar het westen bevestigt de intensieve menselijke activiteit in het gebied in de ijzertijd. Het pollenspectrum toont hier immers een zeer sterke menselijke invloed bij de start van het Subatlanticum, met de uitbreiding van heide in alle diagrammen, zeer hoge percentages van pollen van granen (1,1 tot zelfs 4,8%), en tekenen van ontbossing en uitbreiding van graslanden. De hoge percentages aan graanpollen doen de auteurs besluiten dat er akkers moeten aanwezig geweest zijn in de onmiddellijke nabijheid van de geanalyseerde sequenties (Mullenders & Coremans 1964).

De grafheuvelgroep die het onderwerp uitmaakt van dit dossier, was tot voor kort onbekend in de archeologische literatuur en werd zeer recent (2016) ontdekt middels een analyse van het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II (DHMV II). Het hoogtemodel toont een aantal duidelijke heuvelstructuren gelegen in het bos, variërend in diameter en hoogte (fig. 3). De heuvelgroep is zuidwest-noordoost georiënteerd, en strekt zich uit over een lengte van ca. 250m.

Op een ruimere geografische schaal toont het DHMV II zowel ten zuidwesten als ten zuidoosten van de heuvelgroep complexen van *Celtic Field* structuren, eveneens hoofdzakelijk onder bos gelegen (fig. 4).

Op 1 februari 2016 vond een eerste terreininspectie van de heuvelgroep plaats. Deze inspectie bestond uit een fotografische registratie en een landschappelijk booronderzoek. Op 8-03-2016 werd een tweede terreinonderzoek uitgevoerd. Dit bestond uit de registratie van een profiel van één van de grafheuvels, op de plaats waar een recente gracht het heuvellichaam doorsnijdt. Deze sequentie werd bemonsterd voor pollenonderzoek. De analyse van deze bemonstering werd uitgevoerd in 2017 (Meylemans *et al.* 2017).

1.3. Beschrijving met inbegrip van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken

1.3.1. Het geomorfologische kader

De grafheuvelgroep is zuidwest-noordoost georiënteerd, grenzend aan een zandrug met dezelfde oriëntatie. De juiste aard van deze zandrug is niet gekend. Het gaat vermoedelijk om een duinrug die al aanwezig was vóór de aanleg van de grafheuvelgroep. Een andere mogelijkheid is dat het gaat om een stuifzandrug die is opgewaaid tijdens de periode dat het gebied in heide lag in de postmiddeleeuwse periode (cf. *infra*). In dit geval zouden de heuvelstructuren zelf echter wellicht ook meer aangetast zijn door deze verstuingen. Op een ruimere schaal is de zone gelegen aan de noordwestelijke rand van een dekzandplateau. De absolute hoogte schommelt hier overal rond 41m TAW, naar het westen toe, in de richting van de depressie van de Moeren, daalt het reliëf vrij snel naar een hoogte van ca. 39m TAW. Op de bodemkaart wordt het gebied gekarakteriseerd als 'matig natte' tot 'matig droge zandbodems met duidelijke ijzer en/ of humus B horizont'; bodemseries Zcg en Zdg).

1.3.2. De historisch- cartografische bronnen

De beschikbare historische cartografische bronnen bieden geen directe meerwaarde voor de identificatie van de grafheuvelgroep, maar geven wel een overzicht van het landgebruik in de laatste eeuwen.

De zgn. 'Ferrariskaart' (ca 1777) toont voor dit gebied een afwijkende situatie van het huidige drevenpatroon, en voor de zone en ruime omgeving een heidelandschap.

Ook de kaart van 'Vandermaelen' (midden 19de eeuw) toont deze situatie. De zone is hier gelegen in de 'Groot Bosch Heyde'.

Op de militaire kaarten van het '*Dépot de la Guerre*' zijn de grafheuvels eveneens steeds in heidegebied gelegen. Op de oudste reeks hiervan (1868) verschijnt de aanzet van het drevenpatroon zoals we dit nu kennen, wat gepaard gaat met de bebossing van deze zones (fig. 5). Dit patroon, met de aanleg van nieuwe dreven en geassocieerde bebossing, zet zich verder door op de kaart van 1887 (fig. 6). De kaart van 1927 toont dat het drevenpatroon nog verder werd uitgebreid in deze periode, maar dat grote arealen bos wel werden gekapt en opnieuw vervangen door heide (fig. 7). De zone zelf met de grafheuvels is op al deze kaarten steeds in gebruik als heide.

De beschikbare orthofoto's van 1971 tonen dat het noordelijke deel van de zone op dat moment reeds bebost was, het zuidelijke deel was echter nog steeds in gebruik als heide of lag braak (fig. 8). Op de orthofoto's vanaf 1990 is de zone voor het grootste gedeelte onder naaldbos gelegen. Het zuidwestelijke deel is gelegen in loofbos.

1.3.3. De analyse van het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen

Het DHMV II toont een aantal duidelijke heuvelstructuren, variërend in diameter en hoogte (fig. 3). De heuvelgroep is zuidwest-noordoost georiënteerd, en strekt zich uit over een lengte van ca. 250m. In het noordoosten bevinden zich de drie grootste structuren, waarvan twee worden doorsneden door recente grachten (cf. 1 en 2 op fig. 9). In het zuidwesten bevinden zich nog verschillende kleinere heuveltjes. Opvallend is ook een ca. 75m lange lineaire structuur die eveneens door de recente grachten wordt doorsneden (fig. 3, 9).

Zowel ten zuidoosten als zuidwesten zijn op enkele honderden meters afstand van de grafheuvelgroep complexen van *Celtic Fields* zichtbaar (fig. 4).

1.3.4. Visuele terreininspectie en booronderzoek

Het terreinbezoek vond plaats op 1-02-2016. De op het DHMV II grootste structuren, met name de heuvels 1, 2 en 3, bleken ook in het terrein duidelijk zichtbaar (fig. 10). De andere structuren waren minder uitgesproken maar nog wel duidelijk herkenbaar. De grachten die de heuvels 1 en 2 doorsnijden vormen grote verstoringen door het centrale deel van deze heuvels.

Er werd telkens 1 boring geplaatst in het centrum van de heuvelstructuren. Daarnaast werd tussen de heuvels 6 en 7 een boring (boring 10) uitgevoerd als referentie voor het aanwezige 'natuurlijke' bodemprofiel.

Dit laatste profiel toont een donkergrijze sterk humeuze Ah-horizont gevormd in fijn silteus zand van ca. 20cm dikte, waaronder zich een dunne (ca. 10cm) uitgeloopte grijze E-horizont bevindt, gevolgd door een ca. 20cm dikke humeuze aanrijkingshorizont met ijzeraanrijking aan de basis (Bh-ir). Op een diepte van 50cm bevindt zich de top van de C-horizont van de bodem, gekarakteriseerd door fijn silteus oranjebeige zand. Dit profiel bevestigt het beeld van de bodemkaart, die overal in deze zone de aanwezigheid van podzolbodems aanduidt. Deze situatie wijst op een goede bodemkundige bewaring van het gebied.

De boringen centraal in de heuvelstructuren geven, los van de variatie in dikte van het aanwezige opgeworpen pakket, telkens ongeveer hetzelfde beeld. Aan de basis van deze profielen vinden we in de eerste plaats de natuurlijke bodem terug, in de vorm van een podzolbodem zoals aanwezig in de hierboven beschreven referentieboring. Daarboven ligt de ophoging van de heuvelstructuren, die bestaat uit sterk humeus donkerbruin tot bijna zwart fijn silteus zand, waarin plaatselijk minder humeuze, grijze zones voorkomen. Deze ophoging is het dikst in heuvel 3 (ca. 120cm), maar is slechts enkele tientallen centimeter dik in de lagere heuvels. Deze opbouw met sterk humeus zand afgewisseld met grijzere minder humeuze zones is wellicht te relateren aan een opbouw van het heuvellichaam met plaggen, wat wordt bevestigd door het latere evaluatieonderzoek.

1.3.5. Evaluatieonderzoek van heuvel 1

Zowel de heuvels 1, 2 als 5 (cf. fig. 9) worden doorsneden door recente grachten. Ter controle werd in heuvel 1 een gedeelte van het grachtprofiel opgekuist en geregistreerd om een duidelijk beeld te krijgen van de bodemkundige opbouw van de heuvelstructuur. Dit onderzoek vond plaats op 8 maart 2016. Het profiel bevond zich net ten noorden van de top van de heuvel.

Aan de basis van dit profiel (fig. 11) bevond zich, onder de ophoging van de heuvel, een goed ontwikkelde podzolbodem, zoals al werd vastgesteld aan de hand van de uitgevoerde boringen.

Het heuvellichaam zelf wordt gekenmerkt door een afwisseling van grijze uitgeloopte en meer humeuze zones. Hieruit kan een opbouw met plaggen van een podzolbodem worden afgeleid, een situatie die veel voorkomt in grafheuvels in de zandstreken van Vlaanderen en Nederland (cf. bv. Modderman 1975). Ook de vroeger opgegraven grafheuvel 'in 't Perk' was opgebouwd met dergelijke plaggen (De Laet 1954; fig. 12).

Er is verder een evaluerend onderzoek uitgevoerd om de aanwezigheid en bewaringsgraad van pollen en sporen in het afgedekte bodemprofiel en in de plaggen waaruit de grafheuvel is opgebouwd, te bepalen (Meylemans *et al.* 2017). Pollen en sporen aanwezig in dergelijke contexten kunnen immers potentieel informatie opleveren over landgebruik, vegetatie en landschap op het moment dat de grafheuvel werd aangelegd (bv. Andersen 1992). Verder

kan pollenonderzoek van afgedekte bodemprofielen soms ook een relatieve datering toelaten van het moment waarop de bodem afgedekt werd (Beerten *et al.* 2012; 2014).

Uit het pollenonderzoek bleek echter een slechte bewaringstoestand van de pollen, waardoor alleen de pollensoorten die het best bestand zijn tegen vertering overwegend aanwezig waren, zoals *Alnus* (els), *Corylus* (hazelaar) en *Calluna* (heide). Hierdoor is een betrouwbare reconstructie van de toenmalige vegetatie niet mogelijk.

1.3.6 Synthese en conclusies

In totaal kunnen via de analyse van het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen minstens negen grafheuvels herkend worden in deze zone. Op basis van het uitgevoerde terreinonderzoek konden geen directe dateerbare elementen aangedragen worden. De grootte van de grafheuvels, variërend van diameters tussen ca. 8 en 19m biedt hier geen uitsluitel. Grafheuvels met gelijkaardige dimensies uit de midden bronstijd zijn o.a. opgegraven te Weelde Schootseweg (Annaert 1998). Het is echter ook mogelijk dat het grafveld dateert uit de ijzertijd. Een gelijkaardig (urnen)grafveldje uit deze periode is in de Kempen o.a. onderzocht te Kaulille (Engels & Van Impe 1985). Tussen de onderzochte grafheuvels waren daar nog talrijke andere grafstructuren aanwezig. De aanwezigheid van *Celtic Field* structuren, in de nabijheid van maar toch duidelijk gescheiden van het grafveld, is een bijkomende indicatie dat we het grafveld mogelijk moeten situeren in de ijzertijd. Het is uiteraard ook mogelijk dat er zich in de zone begravingen uit verschillende periodes bevinden. De analyse van het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen en het uitgevoerde terreinonderzoek wijst op een zeer goede fysieke bewaring van de zone.

1.4. Fysieke toestand van het onroerend goed

Het uitgevoerde terreinonderzoek toonde over de gehele zone een uitstekende bodemkundige bewaring, met de aanwezigheid van podzolbodems. De analyse van het DHMV II wijst er eveneens op dat het plaatselijke reliëf over het algemeen zeer goed is bewaard, met uitzondering van de recente grachten die enkele van de grafheuvels doorsneden hebben. De analyses van de hoge resolutie data van het DHMV II toont op de overige grafheuvellichamen geen noemenswaardige schade. De heuvels hebben diameters van ca. 8 tot ca. 19m en enige aantasting is wel te verwachten door de aanwezigheid van bomen en daarmee gepaarde gaande doorworteling die bij windval grote schade kan toebrengen.

2. EVALUEREND GEDEELTE

2.1. Evaluatie van de erfgoedwaarden

In de Antwerpse en Limburgse Kempen is een relatief groot aantal vindplaatsen (nederzettingen, akkercomplexen, grafvelden) uit de metaaltijden en ijzertijd gekend. Deze komen echter in de meeste gevallen aan het licht in het kader van preventief onderzoek bij bouwwerken, en komen dan ook meestal in een 'versnipperde' toestand aan het licht. Veel van deze sites zijn ook sterk aangetast door het vroegere landgebruik als akker of door vroegere bouwwerkzaamheden. Sites waar in de topografie de aanwezige grafheuvels nog duidelijk zichtbaar en gaaf bewaard zijn, zijn heel schaars.

De grafheuvelgroep van Postel is dan ook uitzonderlijk goed bewaard, zowel qua topografie als bodemkundige bewaring. Bovendien is de ruimere landschapsarcheologische context eveneens van groot belang, met de nabijheid van andere gedocumenteerde grafheuvels en *Celtic Fields*. Het grafveld maakt dan ook deel uit van een relatief goed bewaard prehistorisch 'fossiel' landschap, wat het onderzoekspotentieel en de erfgoedwaarde van de site uiteraard sterk vergroot.

2.2. Motivering van het type bescherming

De grafheuvelgroep van Postel wordt beschermd als archeologische site. Het Onroerenderfgoeddecreet definieert een archeologische site als volgt: "een onroerend goed dat ondergronds, aan de oppervlakte of onder water aanwezig is, met inbegrip van de archeologische artefacten die er integrerend deel van uitmaken, van algemeen belang wegens de archeologische erfgoedwaarde."

Motivering: de grafheuvelgroep van Postel heeft een uitzonderlijk goede fysieke bewaring en is bovendien ingebed in een landschap waarin nog verschillende andere relictten van het prehistorische cultuurlandschap goed bewaard aanwezig zijn. De site heeft dan ook een belangrijke archeologische en wetenschappelijke waarde. De bescherming als archeologische site beoogt in de eerste plaats een behoud van het archeologisch erfgoed op de plaats waar het zich in de bodem bevindt (een behoud *in situ*). Wanneer dit *in situ* behoud niet (meer) mogelijk is moet er steeds voor gezorgd worden dat, via archeologisch onderzoek enerzijds én een volledige integrale uitwerking en publicatie anderzijds, dit archeologisch bodemarchief wordt veiliggesteld (zogenaamd behoud *ex situ*).

2.3. Motivering van de afbakening van de bescherming

De afbakening van het beschermd onroerend goed is opgenomen op het plan dat als bijlage bij het ministerieel besluit is gevoegd. Alle kadastrale percelen gevat door de bescherming zijn opgenomen in artikel 1 van het ministerieel besluit.

De afbakening van de bescherming als archeologische site volgt de kadastrale grenzen van de percelen waarop aan de hand van het DHMV II grafheuvels en andere geassocieerde structuren zijn herkend.

2.4. Juridische toestand

2.4.1. Onroerend Erfgoed:

In de afgebakende zone zijn geen onroerenderfgoedelementen aangeduid.

2.4.2. Ruimtelijke Ordening:

Op het gewestplan (Gewestplan Herentals-Mol-KB 28/07/1978) staat de afgebakende zone ingekleurd als bosgebied met ecologisch belang.

3. BEHEERSVISIE

3.1. Beheersdoelstellingen voor het beschermd onroerend goed

In het beschermingsbesluit zijn beheersdoelstellingen opgenomen. Je vindt die terug onder artikel 3 van het besluit. De beheersdoelstellingen moeten de zakelijkrechthouders (eigenaars, erfpachthouders, opstalhouders en leasinggevers) en gebruikers op weg helpen om de erfgoedwaarden maximaal in stand te houden of te verbeteren. Ze hebben de optimale verwezenlijking van de erfgoedwaarden voor ogen.

Ze geven richting aan of vormen een kader voor toekomstig beheer van het beschermd onroerend goed. Zakelijkrechthouders en gebruikers dienen rekening te houden met deze beheersdoelstellingen als ze werken wensen uit te voeren aan het beschermd goed. Ook

de overheid houdt met deze doelstellingen rekening als ze over deze werken advies moet geven of als ze toelating moet geven voor die werken.

De beheersdoelstellingen spelen in op de erfgoedwaarden, erfgoedelementen en erfgoedkenmerken opgenomen in artikel 2 van het beschermingsbesluit.

De bescherming van de grafheuvelgroep te Postel als archeologische site beoogt in de eerste plaats een behoud *in situ* van de nog aanwezige archeologische relict en sporen (het bodemarchief). Dit omvat uiteraard de nog op het terrein zichtbare grafheuvels, maar ook het bodemarchief tussen en rond de grafheuvels. Hier kunnen immers nog een groot aantal archeologische elementen zoals grafstructuren (in de vorm van greppels of palenkransen) waarin mogelijk nog bijzettingen met menselijke resten en archeologische objecten (bv. bijgiften bij de begravingen), randstructuren van het grafveld, enz. bewaard zijn.

De belangrijkste waarde van archeologische sites, hun kennispotentieel, wordt zonder uitzondering gereduceerd bij een omzetting naar een *ex situ*-archief. *In situ*-bewaring is dan ook de enige manier om het kennispotentieel van sites op lange termijn te vrijwaren.

Indien ingrepen toch niet vermeden kunnen worden, moet het kennispotentieel van de archeologisch beschermde site omgezet worden naar kennis door middel van wetenschappelijk onderzoek. Aangezien opgraven het vernietigen van alle in de bodem opgeslagen informatie betekent, is een hoge kwaliteit van eventueel preventief onderzoek van zeer groot belang, bij uitstek bij beschermde sites. Doorgedreven verwerking en publicatie zijn noodzakelijk om *ex situ* het kennispotentieel van de *in situ*-bewaring zo goed mogelijk te benaderen en zijn dus eveneens essentieel. Bij eventueel preventief archeologisch onderzoek moet dan ook getracht worden de nieuw verworven kennis maximaal in te passen in het geheel van de reeds aanwezige kennis over de zone en zijn omgeving, en de kennis van dergelijke grafvelden en de protohistorische bewoningsgeschiedenis van de Kempen en Vlaanderen.

Binnen de beschermde zone moet het streefdoel zijn om in het kader van noodzakelijk ontwikkelingen, de ingrepen in de bodem tot een absoluut minimum te beperken en geen reliëfwijzigingen uit te voeren. Daarenboven moet er gestreefd worden om schade aan de aanwezige grafheuvels door het huidige of toekomstige landgebruik te vermijden. Dit betekent dat onder andere schade aan de grafheuvels door windvallen dient te worden vermeden. Idealiter worden de aanwezige bomen op de grafheuvels dan ook verwijderd door kapping (waarbij dus de wortelstronken niet worden verwijderd), worden geen nieuwe bomen of struiken aangeplant, en wordt nieuwe boomopslag tijdig verwijderd. Het afplaggen of frezen binnen de zone van de beschermingssterrein in functie van natuur- of andere doelstellingen dient te worden vermeden, en te worden vervangen door een gericht maaibeheer of chopperen. Bij voorkeur worden geen zware machines ingezet op het terrein, zeker niet in combinatie met natte omstandigheden. Transport over de grafheuvels dient eveneens te worden vermeden.

Door het aanbrengen van afwijkende vegetatie (bv. gras) op de grafheuvels kan het grafveld ook visueel in het landschap geaccentueerd worden. Eventueel kan op de site enige duiding voorzien worden door b.v. een infopaneel.

Het booronderzoek ter plaatse toonde een zeer goede bodemkundige bewaring, zonder echter een noemenswaardige afdekking. Dit betekent dat ook vrij oppervlakkige bodemingrepen al grote schade aan het archeologisch bodemarchief kunnen aanbrengen.

Metalen archeologische vondsten die zich onmiddellijk onder het maaiveld in de bodem bevinden kunnen van belang zijn voor de kennis van de beschermde archeologische site. De Code van Goede Praktijk (versie 2.0) stelt daarom in hoofdstuk 33 dat een erkende metaaldetectorist geen vondsten kan opsporen in beschermde archeologische sites.

Het gebruik van een metaaldetector om archeologische vondsten met metalen component op te sporen dient daarom te gebeuren door een erkende archeoloog of door een erkende

metaaldetectorist onder de autoriteit van een erkende archeoloog, en dit enkel in het kader van een onderzoek vanuit wetenschappelijke archeologische vraagstelling, of in functie van de opmaak of de uitvoering van een archeologienota.

3.2. Bijzondere voorschriften voor het beschermd onroerend goed

Voor elk beschermd onroerend goed geldt het actief en passief behoudsbeginsel. Dit betekent dat de zakelijkrechthouders en gebruikers het beschermd goed in goede staat moeten houden door de nodige instandhoudings-, beveiligings-, beheers-, herstellings- en onderhoudswerken uit te voeren en dat het verboden is om een beschermd onroerend goed te ontsieren, te beschadigen, te vernielen of de erfgoedwaarden er van aan te tasten. Het betekent ook dat een zakelijkrechtshouder en gebruiker verplicht is het beschermd onroerend goed als een goed huisvader te beheren en het dus niet te verwaarlozen. Alle voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van het beschermd onroerend goed die van toepassing zijn op het beschermd goed zijn opgenomen in artikel 4 van het beschermingsbesluit.

In het Onroerenderfgoeddecreet en Onroerenderfgoedbesluit zijn een aantal algemene voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud van beschermd onroerend erfgoed opgenomen. Dat zijn deze:

- het goed als een goede huisvader beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- de toestand van het goed regelmatig controleren;
- regulier onderhoud uitoefenen;
- onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen nemen in geval van nood;
- er voor te zorgen dat er geen metaaldetectie wordt uitgevoerd op de terreinen van het beschermd goed.

3.3. Toelatingsplichtige handelingen voor het beschermd onroerend goed

Voor sommige werken aan het beschermd onroerend goed moet een toelating worden gevraagd. Sommige werken kunnen namelijk een negatief effect hebben op de erfgoedwaarden. Voor alle werken die stedenbouwkundig vergunningsplichtig zijn, of waarvoor een verkavelingsvergunning, milieuvergunning of natuurvergunning nodig is vraagt de vergunningverlener (de gemeente of de Vlaamse overheid) advies aan het agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse overheid.

Voor een aantal werken die niet vergunningsplichtig zijn, moeten de zakelijkrechthouders en gebruikers, voorafgaand aan de uitvoering van de werken, toelating vragen aan het agentschap Onroerend Erfgoed of aan de erkende onroerenderfgoedgemeente. Een overzicht van alle erkende onroerenderfgoedgemeenten is te vinden op www.onroerenderfgoed.be.

De werken waarvoor u toelating moet vragen zijn opgesomd in artikel 5 van het beschermingsbesluit.

4. BRONNEN

ANDERSEN S.TH. 1992: Early- and middle-Neolithic agriculture in Denmark: pollen spectra from soils In burial mounds of the Funnel Beaker Culture, *Journal of European Archaeology* 1, 153-180.

ANNAERT R. 1998: Midden-bronstijd-boerderij en grafheuvels te Weelde (An.), *Lunula. Archaeologia Protohistorica VI*, p. 30-31.

BEERTEN K., VANDERSMISSEN N., DEFORCE K., VANDENBERGHE N. 2014: Late Quaternary (15 ka to present) development of a sandy landscape in the Mol area, Campine region, NE Belgium, *Journal of Quaternary Science* 29, 433-444.

BEERTEN K., DEFORCE K., MALLANTS D. 2012: Landscape evolution and changes in soil hydraulic properties at the decadal, centennial and millennial scale: a case study from the Campine area, northern Belgium, *Catena* 95, 73-84.

DE LAET S.J. 1954: Opgraving van twee grafheuvels te Postel (gemeente Mol, provincie Antwerpen), *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent, Nieuwe Reeks VIII*, 4-29.

ENGELS A., VAN IMPE L. 1985: Het urnenveld op de Dorperheide te Kaulille (Gem. Bocholt), *Archaeologica Belgica N.R. I (2)*, 33-35.

MEEX F. 1976: Grafheuvels en Urnenvelden in de Kempen, *Archeologische Kaarten van België* 5, Brussel.

MODDERMAN P.J.R. 1975: Bodemvorming in grafheuvels, *Analecta Praehistoria Leidensia* 8, 11-22.

MEYLEMANS E., COUSSERIER K., DEFORCE K., VAN GILS M. 2017 : *Evaluatie van een grafheuvelcomplex te Postel (gem. Mol, prov. Antwerpen)*, Onderzoeksrapporten agentschap Onroerend Erfgoed, Brussel.

MULLENDERS W., COREMANS M. 1964: Recherches palynologiques a la tourbiere "de Moeren", a Postel (Campine Belge), *Acta Geografica Lovaniensia* 3, 305-326.

VANDEKERCHOVE, V. 1987: *Celtic Fields in de Belgische Kempen: een onderzoek van de kaartbladen 8, 9, 17 en 18* (ongepubliceerde lic.thesis KULeuven).

VAN IMPE L. 1976: *Ringwalheuvels in de Kempense Bronstijd*, *Archaeologica Belgica* 190, Brussel.

5. BIJLAGEN BIJ HET INHOUDELIJK DOSSIER

5.1. Omgevingsplan bij de bescherming

5.2. Fotobijlage